

НАЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕХОДУ МІСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ НА ПРИНЦИПИ ЗБАЛАНСОВАНОГО СОЦІО- ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

*О.В. Циганенко, аспірант, В.О. Лук'янихін, доц., к.е.н
Сумський державний університет, м. Суми*

Перехід до соціо-еколого-економічного розвитку, необхідність якого вже усвідомили країни світу, є дуже важливим і для нашої країни. Для реалізації його принципів в Україні є всі підстави. І це не тільки суттєво деградоване природне середовище та високий рівень забруднення, але і кризовий стан економіки. Життя вимагає здійснення докорінних економічних, державно-правових та технологічних змін в промисловості та сільському господарстві, а також у світогляді суспільства. На думку провідних фахівців нашої держави, криза економіки має бути використана для будівництва нової структури національного господарства на абсолютно нових принципах господарювання.

Для умов міських територій України соціо-еколого-економічний розвиток може бути визначений як процес гармонізації продуктивних сил, забезпечення гарантованого задоволення принаймні мінімально необхідних потреб усіх жителів за умови збереження й поетапного відтворення цілісності навколишнього середовища, забезпечення рівноваги між потенціалом природи і вимогами людей усіх поколінь.

Для реалізації завдань сталого розвитку необхідною є раціональність територіальної організації природокористування, що відповідає місцевим природним умовам та природно-ресурсному потенціалу території. Необхідно переорієнтувати та збалансувати галузеву і внутрігалузеву структури господарського комплексу у відповідності до нових соціальних і економічних умов.

Для переходу на принципи соціо-еколого-економічного розвитку необхідними є економічні реформи, стратегічним напрямом яких має стати посилення їх соціально-екологічної спрямованості, що реалізується через вирішення наступних основних завдань:

- покращання соціально-економічних та виробничих умов праці;
- підвищення реальних доходів населення на базі державного регулювання заробітної плати та пенсійного забезпечення;
- зростання освітнього і культурного рівня населення;
- створення сприятливих умов для охорони здоров'я, материнства і дитинства.

Зміни в соціально-економічній сфері та екологічній ситуації потребують реформування суспільно-політичної системи й адекватних інституційних перетворень, що покликані забезпечити соціальну стабільність територій. Одним з найближчих завдань у цій галузі є забезпечення прав і свобод громадян, що здійснюється в рамках формування відкритого суспільства.

Перехід до соціо-еколого-економічного розвитку повинен відбуватися в рамках раціонального поєднання ефективного функціонування ринкової системи та державного регулювання економіки, шляхом координації дій у всіх сферах життя суспільства, переорієнтації суспільно-політичних відносин, соціальних, економічних, екологічних і політичних інститутів держави.

Реалізація цілей розвитку міських територій перш за все пов'язана з активною структурною політикою в сфері матеріального виробництва. Вона полягає в створенні високорозвиненого народногосподарського комплексу і відповідає вимогам ринкового господарства і екологічної безпеки. Екологічно орієнтована структурна політика територій має реалізовуватись через цільові комплексні програми. На їх базі потрібно досягти збалансування виробництва й споживання, а також видової, технологічної, галузевої, відтворювальної і територіальної структури продуктивних сил.

Сталий розвиток потребує формування ефективного виробництва в поєднанні із зміною структур споживання, в першу чергу — в промисловості, аграрному секторі, енергетиці. Це дозволить забезпечити економічне зростання при одночасному зменшенні витрат енергії, сировини і відходів.

Для забезпечення належної роботи механізму реалізації переходу міських територій України до соціо-еколого-економічного розвитку необхідним є виконання його головних принципів:

- максимальна орієнтація на власні можливості, особливо природно-ресурсні умови, науково-технічний та інтелектуальний потенціал;
- використання програмно-цільового планування та розроблення щорічних програм, планів і прогнозів соціально-економічного розвитку з урахуванням вимог екологічної безпеки;
- поєднання державного впливу і ринкових регуляторів розвитку економіки.

Для забезпечення поетапного переходу до сталого розвитку необхідно здійснити реформування законодавчо-правової бази на основі Конституції

держави, прийняти цілий ряд законодавчих актів, що будуть основою для соціально-економічних перетворень, обґрунтованого вирішення проблем народного господарства і збереження навколишнього середовища.

Для послідовної реалізації в Україні процесу сталого розвитку була створена при Кабінеті Міністрів України Національна комісія сталого розвитку України, яка повинна забезпечити формування основ національної політики сталого розвитку та здійснення координації діяльності міністерств відомств, наукових та громадських організацій в цьому напрямі.

Таким чином, характерними рисами переходу міських територій на принципи соціо-еколого-економічного розвитку є:

- по-перше — переважно державне регулювання процесу територіального розвитку, максимальне використання власних можливостей економіки міст, особливо їх природо-сировинних ресурсів, виробничого, науково-технічного та інтелектуального потенціалу;
- по-друге — необхідність врахування конкретної ситуації, в якій буде здійснюватись процес територіального розвитку, визначення пріоритетів і включення їх до плану на кожний рік відповідно до фінансових можливостей територій;
- по-третє — поєднання державного впливу з ринковими механізмами і формами саморегулювання соціально-економічного розвитку, стимулювання якісних змін шляхом позачергового фінансування, кредитування, матеріально-технічного та валютного забезпечення, надання економічних пільг пріоритетам територіального розвитку, з врахуванням природо-ресурсних та екологічних обмежень.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Аналіз сталого розвитку – глобальний і регіональний контексти: У 2 ч. / Міжнар. Рада з науки (ICSU) [та ін.]; наук. кер. М.З. Згуровський. – К.: НТУУ «КПІ», 2009. – Ч.2. Україна в індикаторах сталого розвитку. Аналіз – 2009. – 200 с.
2. Шевчук В. Глобальна місія України і національна модель сталого розвитку // Економіст, 2006. - №1.- С.62-65.
3. Шубравська О. Сталий економічний розвиток: поняття і напрям досліджень // Економіка України. – 2005. - №1. – С. 36-42.